

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่ม
สาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

A Confirmatory Factor Analysis on Adaptive Leadership Skills of the Heads of Learning Strands of High Schools under the Office of the Basic Education Commission

นวรรตน์วดี ชินอัครวัฒน์^{1*} และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ¹

Nawaratwadee Chinacarawat^{1*} and Suwat Julsuwan¹

Abstract

The purposes of this research were 1) to study factors of adaptive leadership skills for the heads of learning strands of high schools under the Office of the Basic Education Commission of Thailand and 2) to analyze the confirmatory factor of adaptive leadership skills of the heads. The sample of this research consisted of 264 heads of learning strands selected by a stratified random sampling prior to simple random sampling and lottery method. The research instruments were questionnaires. The data were analyzed by descriptive statistics and confirmatory factor analysis through AMOS.

¹สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ต.ตลาด อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม 44000

¹Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University, Talat Sub-district, Mueang MahaSarakhm District, Mahasarakham Province 44000

ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: nawaratwadee_chin39@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 12 มีนาคม 2562 แก้ไขวันที่ 19 สิงหาคม 2562 รับลงตีพิมพ์วันที่ 26 สิงหาคม 2562

The results were as followed:

1. The adaptive leadership skills consisted of four factors and 13 observed variables: 1) Cultural Competency (3 observed variables); 2) Creating Synergy (3 observed variables); 3) Holistic Vision (3 observed variables) and 4) Knowledge Management (4 observed variables).

2. The structural model of the confirmatory factor analysis of adaptive leadership was consistent with empirical data Chi-Square = 70.976, df = 56, p-value = .086, CMIN/DF = 1.267, RMR = .018, GFI = .961, AGFI = .937, IFI = .961, TLI = .943, CFI = .959, RMSEA = .032

Keywords: *Adaptive Leadership, The Heads of Learning Strands, Confirmatory Factor Analysis*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 264 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS สำหรับการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรม AMOS สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 13 ตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ 1) องค์ประกอบสมรรถนะทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ 2) องค์ประกอบการสร้างความกลมเกลียว ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ 3) องค์ประกอบวิสัยทัศน์แบบองค์รวม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ และ 4) องค์ประกอบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้

2. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า Chi-Square = 70.976, df = 56, p-value = .086, CMIN/DF = 1.267, RMR = .018, GFI = .961, AGFI = .937, IFI = .961, TLI = .943, CFI = .959, RMSEA = .032

คำสำคัญ: *ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน*

บทนำ

ผู้นำองค์กรทุกองค์ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลโดยตรงต่อความอยู่รอดขององค์กร ฉะนั้นองค์กรที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ ต้องมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนที่สามารถปรับพฤติกรรมการทำงาน ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และต้องเป็นผู้ริเริ่ม

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กร โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา ซึ่งต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้บุคลากรได้ดี ผู้นำต้องปรับตัวให้ทันต่อสภาวะแวดล้อม สามารถปรับองค์กรให้สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงไปสู่บริบทใหม่ได้ เพื่อความอยู่รอดและการเจริญเติบโตในอนาคต ผู้นำรุ่นใหม่ต้องสามารถปรับตัวและเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มใจและเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีทักษะในการสังเกตอย่างชาญฉลาด มีความกล้าและเตรียมพร้อมในการเผชิญปัญหาใหม่ที่กำลังท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่ภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้ (Thomas, 2008)

ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้สมาชิกในองค์กรมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน และให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นลักษณะของผู้นำรูปแบบหนึ่งที่เป็นตัวผลักดันให้การบริหารงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่มีการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Glover, Rainwater, Jones, & Friedman, 2002; Yukl, 2002; Hogan, 2008)

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทางการศึกษา รวมทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา จึงทำให้สถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิรูปที่มีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้นำสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากการที่โรงเรียนจะมีความก้าวหน้าและพัฒนาศึกษาได้ดั่งนั้น ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น ยังมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการ คอยเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการปฏิบัติการกิจด้านการจัดการเรียนการสอน และเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระ คือ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ดังนั้น ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ถือว่าเป็นผู้นำที่มีความสำคัญยิ่งที่จะชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวของโรงเรียน เพราะการบริหารการศึกษามีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม โดยสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เพื่อการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องอาศัยการสร้างหรือส่งเสริมภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนให้กับครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มของผู้นำที่มีบทบาทใกล้ชิดกับการบริหารจัดการสถานศึกษา และในขณะเดียวกันก็มีบทบาทใกล้ชิดกับการจัดการเรียนรู้และสร้างคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

2559) ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ยังได้มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายหลักสู่การปฏิบัติ (วรเดช จันทรศร, 2551) อย่างไรก็ตาม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ควรมีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในการบริหารงาน มีการตัดสินใจ การสั่งการที่มีประสิทธิภาพ และปรับเปลี่ยนการบริหารเป็นแบบเชิงรุก ควรไวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถคาดการณ์อนาคต มีการบริหารองค์ความรู้และการจัดการความรู้ที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) การนำองค์กรไปสู่จุดหมายปลายทางในยุคที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานนั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องมีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กร ให้สามารถรวมพลังกลุ่มคน จัดการความรู้ มีวิสัยทัศน์แบบองค์รวมในการจัดการปัญหาที่ท้าทายและมุ่งสู่ความเจริญรุ่งเรือง และสามารถปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนให้เท่าทันและตอบสนองต่อสิ่งท้าทายในอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (พิมพกา ธรรมสิทธิ์, 2552 ; ประยูร เจริญสุข, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้นภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนสำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จึงมีความสำคัญมากในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีบทบาทในการสร้างความกลมเกลียว ประสานความร่วมมือกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง จัดการความรู้ ปรับปรุงการทำงานด้วยวัฒนธรรมการทำงานที่สอดคล้องและยอมรับซึ่งกันและกัน มุ่งมั่นขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่เป้าหมายแห่งความเจริญและความสำเร็จของสถานศึกษาด้วยความมีวิสัยทัศน์แบบองค์รวมนั้น ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาครูทั้งระบบ และทำให้การบริหารจัดการคล่องตัวขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน

ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน คือ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายใต้เวลาและขอบเขตที่จำกัด และจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

การปรับเปลี่ยน พบว่า ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural Competency) 2) การสร้างความกลมเกลียว (Creating Synergy) 3) วิสัยทัศน์แบบองค์รวม (Holistic Vision) และ 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนที่มีศักยภาพ และผู้นำต้องมีการพัฒนาเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน สร้างความแตกต่าง กระตุ้นให้รู้สึกดึงดูดใจรักษาความยืดหยุ่น ทำให้สมาชิกในองค์กรรวมพลังมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล บริหารความรู้และสร้างนวัตกรรม และสามารถนำพาสมาชิกให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (Glover et al., 2002; Hogan, 2008; กาญจนา ธาณะ, 2551; สันติ ชัยชนะ, 2557) ส่วน Cojocar (2009) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นภาวะผู้นำที่มีความทันสมัย และมีความจำเป็นมากสำหรับผู้นำในยุคปัจจุบัน มีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน (Clear Mission and Vision) 2) วัฒนธรรมของความเสมอภาค (Culture of Equity) 3) มีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Capacity for Learning Community) 4) สมรรถนะในการสร้างความร่วมมือและกระจายภาวะผู้นำ (Collaborative and Distributed Leadership) 5) สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Fostering Change and Renewal) 6) มุ่งสร้างความเจริญให้ทีมงาน (Enhancing Staff Growth) และ 7) การสร้างเครือข่าย (Building Bridges and Network) และ สุวรรณ วงค์เมืองแก่น (2548) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นการแสดงศักยภาพของผู้นำที่จะดัดแปลง แก้ไข ผสมผสานการบริหารงาน มีการตัดสินใจสั่งงานที่มีประสิทธิภาพ ปรับระบบการบริหารใหม่และศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการจัดการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม มีกระบวนการรับรองการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้เวลาและขอบเขตที่จำกัด และนำพาองค์กรไปสู่จุดหมายด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และได้จำแนกองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะทางวัฒนธรรม 2) การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) 3) การสร้างความกลมเกลียว 4) วิสัยทัศน์แบบองค์รวม 5) การจัดการเพื่อสมรรถนะในอนาคต (Management for Future Competency) และ 6) ความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sensitive to Change)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน จึงสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางวัฒนธรรม 2) การสร้างความกลมเกลียว 3) วิสัยทัศน์แบบองค์รวม และ 4) การจัดการความรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (Document Research) จากเอกสาร ตำรา หนังสือ

บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นภาพรวม เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยและองค์ประกอบภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 18,816 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 264 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ของ Costello and Osborne (2005) คือ ตัวอย่างควรมีจำนวน 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งตัวแปรที่สังเกต ได้มีจำนวน 13 ตัวแปร และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่มีการใส่คืน (Sampling without Replacement)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออก เป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถามจำนวน 2 ข้อ และตอนที่ 2 พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีข้อคำถามจำนวน 75 ข้อ ซึ่งได้ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00 2) ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item total Correlation) ในแต่ละข้อกับคะแนนรวมรายด้าน โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .384-.702 และ 3) ตรวจสอบค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .875

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน และติดต่อประสานงานกับโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หรือฝากครู หรือเจ้าหน้าที่ ของโรงเรียนช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยทำการจัดส่งไปและส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยได้รับ

แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานตัวแปรสังเกตได้ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) การวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรม SPSS

2) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยวิเคราะห์ค่า KMO และ Bartlett's Test การวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรม SPSS

3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก (The First Order Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบทฤษฎีหรือยืนยันทฤษฎีที่ผู้วิจัยศึกษาไว้แล้ว ว่าโมเดลภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยวิเคราะห์ค่า Chi-Square, df, p-value, CMIN/DF, RMR, GFI, AGFI, IFI, TLI, CFI และ RMSEA การวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรม AMOS

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมีจำนวน 4 องค์ประกอบ 13 ตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1.1) การตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม 1.2) การเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 1.3) การเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม องค์ประกอบที่ 2 การสร้างความกลมเกลียว ประกอบด้วย 2.1) การมีมนุษยสัมพันธ์ 2.2) การสร้างความร่วมมือ และ 2.3) การให้เกียรติผู้อื่น องค์ประกอบที่ 3 วิสัยทัศน์แบบองค์รวม ประกอบด้วย 3.1) การสร้างวิสัยทัศน์ 3.2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 3.3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และองค์ประกอบที่ 4 การจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4.1) การแสวงหาความรู้ 4.2) การสร้างองค์ความรู้ 4.3) การแบ่งปันความรู้ และ 4.4) การประยุกต์ใช้ความรู้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานตัวแปรสังเกตได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	Skewness	Kurtosis
1. องค์ประกอบสมรรถนะทางวัฒนธรรม				
1.1 การตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม	3.95	0.58	-0.46	0.10
1.2 การเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม	4.38	0.58	-1.44	2.73
1.3 การเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม	4.38	0.59	-0.96	1.06
2. องค์ประกอบการสร้างความกลมเกลียว				
2.1 การมีมนุษยสัมพันธ์	4.28	0.53	-0.18	-0.99
2.2 การสร้างความร่วมมือ	3.97	0.61	-0.29	-0.28
2.3 การให้เกียรติผู้อื่น	4.22	0.63	-0.81	0.28
3. องค์ประกอบวิสัยทัศน์แบบองค์รวม				
3.1 การสร้างวิสัยทัศน์	3.97	0.78	0.04	-1.06
3.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์	3.68	0.57	0.39	-0.39
3.3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.06	0.66	0.15	-1.10
4. องค์ประกอบการจัดการความรู้				
4.1 การแสวงหาความรู้	4.45	0.45	-0.49	-0.36
4.2 การสร้างองค์ความรู้	4.32	0.60	-0.93	0.82
4.3 การแบ่งปันความรู้	4.27	0.64	-0.90	0.92
4.4 การประยุกต์ใช้ความรู้	4.11	0.74	-0.79	0.05
ภาพรวม	4.16	0.61	-0.51	0.14

จากตารางที่ 1 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายตัวดี เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงตัวของตัวแปร พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเป็นลบ แสดงว่าหัวหน้ากลุ่มสาระส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการปฏิบัติสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อพิจารณาค่าความโด่งของตัวแปร พบว่า มีค่าเป็นบวกและเป็นลบ แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรแต่ละตัวมีทั้งตัวแปรที่มีการกระจายของข้อมูลมากและมีการกระจายของข้อมูลน้อย กล่าวคือ ตัวแปรที่มีค่าความโด่งเป็นลบแสดงว่าข้อมูลมีการกระจายมาก ส่วนตัวแปรที่มีค่าความโด่งเป็นบวกแสดงว่าข้อมูลมีการกระจายน้อย

2.2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.814
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	14513.792
	df	2775
	Sig.	.000

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างกันของตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 14513.792 Significance เท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Metric) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อมูลนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้วิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี KMO เป็นการตรวจสอบความเหมาะสม ของกลุ่มตัวอย่างควรมีค่ามากกว่า 0.5 ผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ .814 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสม ในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	T	R ²
1. องค์ประกอบสมรรถนะทางวัฒนธรรม				
1.1 การตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม	.28	***	***	.081
1.2 การเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม	.49	.695	2.487*	.240
1.3 การเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม	.53	.767	2.434*	.278
2. องค์ประกอบการสร้างรวมกลุ่ม				
2.1 การมีมนุษยสัมพันธ์	.23	***	***	.055
2.2 การสร้างความร่วมมือ	.27	.516	2.522*	.071
2.3 การให้เกียรติผู้อื่น	.56	.866	3.254*	.314

ตารางที่ 3 (ต่อ)

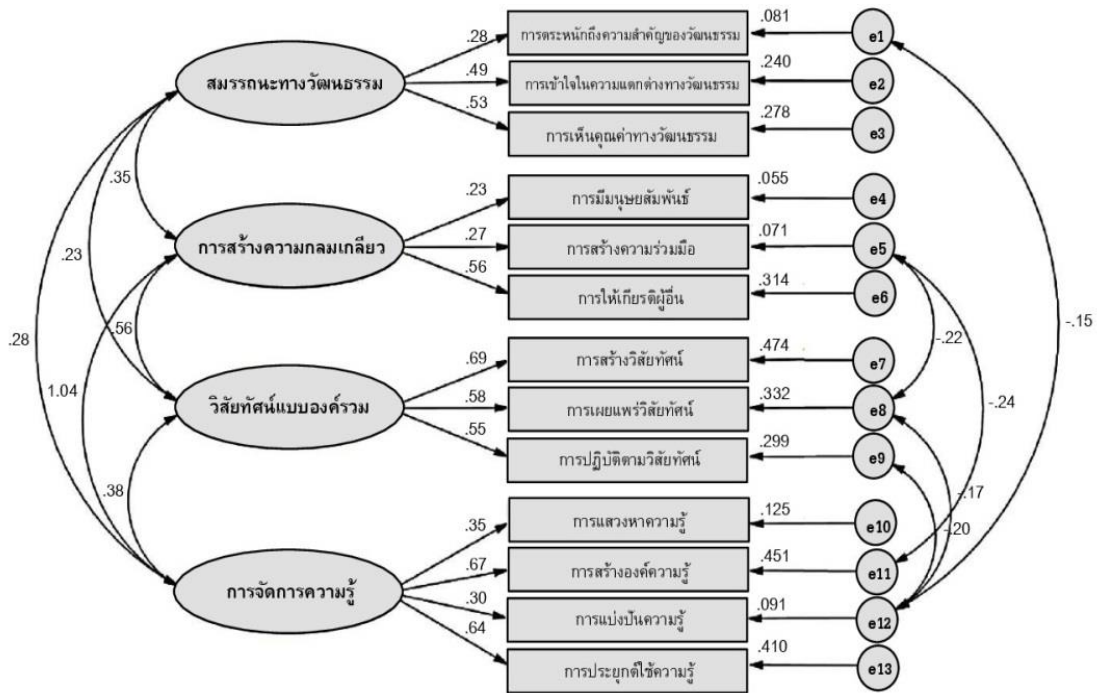
ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	T	R ²
3. องค์ประกอบวิสัยทัศน์แบบองค์รวม				
3.1 การสร้างวิสัยทัศน์	.69	***	***	.474
3.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์	.58	.110	5.668*	.332
3.3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	.55	.122	5.569*	.299
4. องค์ประกอบการจัดการความรู้				
4.1 การแสวงหาความรู้	.35	***	***	.125
4.2 การสร้างองค์ความรู้	.67	.555	4.574*	.451
4.3 การแบ่งปันความรู้	.30	.360	3.354*	.091
4.4 การประยุกต์ใช้ความรู้	.64	.649	4.598*	.410

Chi-Square = 70.404, df = 54, p-value = .066, CMIN/DF = 1.304, RMR = .017, GFI = .962, AGFI = .935, IFI = .958, TLI = .935, CFI = .955, RMSEA = .034

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** โปรแกรมไม่รายงานพารามิเตอร์บังคับบนเส้นนี้

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีค่าเป็นบวก ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .23 - .69 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1.1) การตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม 1.2) การเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 1.3) การเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .28 - .53 องค์ประกอบที่ 2 การสร้างความกลมเกลียว ประกอบด้วย 2.1) การมีมนุษยสัมพันธ์ 2.2) การสร้างความร่วมมือ และ 2.3) การให้เกียรติผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .23 - .56 องค์ประกอบที่ 3 วิสัยทัศน์แบบองค์รวม ประกอบด้วย 3.1) การสร้างวิสัยทัศน์ 3.2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 3.3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .55 - .69 และองค์ประกอบที่ 4 การจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4.1) การแสวงหาความรู้ 4.2) การสร้างองค์ความรู้ 4.3) การแบ่งปันความรู้ และ 4.4) การประยุกต์ใช้ความรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 - .67 และแต่ละองค์ประกอบมีความเชื่อมั่นในการวัด (R²) อยู่ระหว่าง .055 - .474 แสดงว่าทั้ง 13 ตัวแปร สามารถวัดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ และค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย Chi-Square = 70.404, df = 54, p-value = .066, CMIN/DF = 1.304, RMR = .017, GFI = .962, AGFI = .935, IFI = .958, TLI = .935, CFI = .955, RMSEA = .034 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับสองของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	T	R ²
1. สมรรถนะทางวัฒนธรรม	.30	***	***	.092
2. การสร้างความกลมเกลียว	1.22	1.658	1.754*	1.488
3. วิสัยทัศน์แบบองค์รวม	.46	2.422	1.933*	.209
4. การจัดการความรู้	.84	1.360	1.911*	.710

Chi-Square = 70.976, df = 56, p-value = .086, CMIN/DF = 1.267, RMR = .018, GFI = .961,
AGFI = .937, IFI = .961, TLI = .943, CFI = .959, RMSEA = .032

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

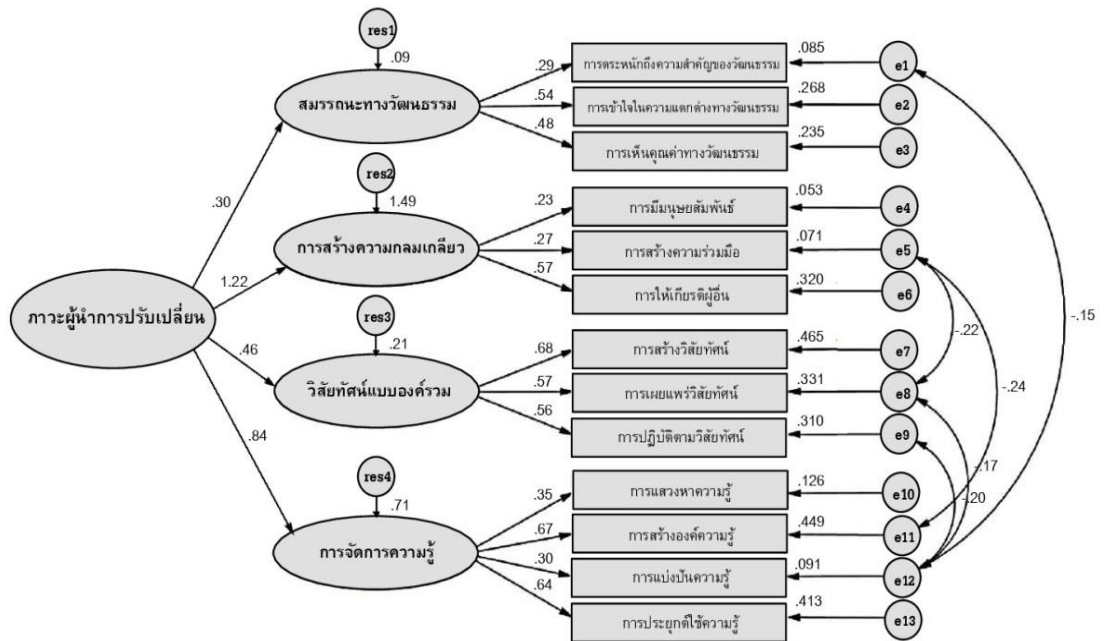
*** โปรแกรมไม่รายงานพารามิเตอร์บังคับบนเส้นนี้

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนทุกองค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .30 - 1.22 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าทั้ง 4 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณาถึงภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การสร้างความกลมเกลียว มีค่าน้ำหนักมากที่สุด เท่ากับ 1.22 รองลงมา ได้แก่ การจัดการความรู้ มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ .84 วิสัยทัศน์แบบองค์รวม มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ .46 และสมรรถนะทางวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ .30 ตามลำดับ และแต่ละองค์ประกอบมีความเชื่อมั่นในการวัด (R^2) อยู่ระหว่าง .092 - 1.488 แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถวัดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนและยืนยันโมเดลภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และค่าดัชนีความสอดคล้องกล่มกลืนประกอบด้วย Chi-Square = 70.976, df = 56, p-value = .086, CMIN/DF = 1.267, RMR = .018, GFI = .961, AGFI = .937, IFI = .961, TLI = .943, CFI = .959 และ RMSEA = .032 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 5 และรูปที่ 2

ตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้วัด ความกลมกลืน	เกณฑ์	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
p-value	มากกว่า .05 (Byrne, 2001)	.086	ผ่านเกณฑ์
CMIN/DF	น้อยกว่า 3.00 (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010)	1.267	ผ่านเกณฑ์
RMR	น้อยกว่า .08 (Kline, 1998)	.018	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า .90 (Kline, 1998; Byrne, 2001)	.961	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า .90 (Byrne, 2001)	.937	ผ่านเกณฑ์
IFI	มากกว่า .90 (Arbuckle, 1995)	.961	ผ่านเกณฑ์
TLI	มากกว่า .90 (Schumacker & Lomax, 2010)	.943	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า .90 (Hu & Bentler, 1999)	.959	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า .05 (Steiger, 1990)	.032	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่าโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

รูปที่ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะทางวัฒนธรรม 2) การสร้างความกลมเกลียว 3) วิสัยทัศน์แบบองค์รวม และ 4) การจัดการความรู้ ซึ่งได้จากการที่ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Glover et al. (2002); Daly and Chrispeels (2008); Hogan (2008); Yukl and Mahsud (2010) และ Bradberry and Greaves (2012) ที่เสนอแนวคิดมีลักษณะคล้ายกันมาบูรณาการเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Glover et al. (2002) ที่กล่าวว่า รูปแบบของภาวะผู้นำที่เหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับยุคที่ทุกคนมีทางเลือกจากความแตกต่าง ทำให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบกับคู่แข่งภายใต้เวลาที่จำกัด ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยการแสวงหาความรู้ มองหากลยุทธ์ สร้างแรงจูงใจ และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงาน โดยเน้นที่ความสัมพันธ์ของผู้นำและผู้ตาม และมีความเข้าใจในบริบทที่มีความแตกต่างกัน ผู้นำต้อง

ทำการตัดสินใจและดำเนินการด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในพฤติกรรมขององค์กร ซึ่งภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนไม่เน้นพฤติกรรมหรือกำหนดรูปแบบพฤติกรรมอย่างตายตัว แต่เกิดขึ้นตามการรับรู้ พฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Cojocar (2009) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนต้องมีลักษณะของการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน เข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความทะเยอทะยานสู่การปรับเปลี่ยนที่ท้าทาย การคิดใหม่ การปรับการทำงานใหม่ ปรับเปลี่ยนปทัสถานการทำงานใหม่ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Bradberry and Greaves (2012) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่สามารถปรับตัวได้กับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป อีกทั้ง ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิคและวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากทั้งหมด ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่ามากที่สุด คือ องค์ประกอบการจัดการความรู้ รองลงมา คือ องค์ประกอบสมรรถนะทางวัฒนธรรม องค์ประกอบการสร้างความกลมเกลียว และองค์ประกอบวิสัยทัศน์แบบองค์รวม ตามลำดับ ที่เป็นดังนี้เนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมากพอสมควร และที่ผ่านมามีได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีประสบการณ์การทำงานกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ ได้ร่วมงานกับบุคลากร หรือหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย เป็นผลให้เกิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนมาพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเรือง อุปเฮียง (2550) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามทฤษฎีของครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ มะลิวรรณ ประวัง (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วีระวัฒน์ ดวงใจ (2557) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับ สันติชัยชนะ (2557) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปาริชาติ วัคคว์พงษ์

(2558) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\text{Chi-Square} = 70.976$, $\text{df} = 56$, $\text{p-value} = .086$, $\text{CMIN/DF} = 1.267$, $\text{RMR} = .018$, $\text{GFI} = .961$, $\text{AGFI} = .937$, $\text{IFI} = .961$, $\text{TLI} = .943$, $\text{CFI} = .959$ และ $\text{RMSEA} = .032$ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 13 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก โดยโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบการสร้างความกลมเกลียว มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1.22 รองลงมา คือ องค์ประกอบการจัดการความรู้ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .84 องค์ประกอบวิสัยทัศน์แบบองค์รวม มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .46 และองค์ประกอบสมรรถนะทางวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบลำดับสุดท้าย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .30 โดยสามารถพิจารณารายองค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบสมรรถนะทางวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .30 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของ สุวรรณ วงค์เมืองแก่น (2548) กล่าวว่า ผู้นำควรสามารถบูรณาการความรู้ ทักษะเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ได้จากการสังเกต การวิเคราะห์ การประเมิน นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยการตระหนักเกี่ยวกับวัฒนธรรม ให้การยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนที่ตอบสนองเป้าหมายขององค์กร ในขณะที่ ศิริพันธ์ ศิริพันธ์, ดาริน โต๊ะกานี, และ มุสลิม โต๊ะกานี (2552) ชี้ให้เห็นความสำคัญของสมรรถนะทางวัฒนธรรมว่า โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้โครงสร้างของสังคม ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย ซึ่งสังคมไทยประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา มาตั้งแต่อดีต ดังนั้น การให้บริการโดยคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะทำให้การบริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) องค์ประกอบการสร้างความกลมเกลียว มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1.22 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความกลมเกลียวทำให้เกิดพลังร่วมในองค์กร โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความกลมเกลียวของ Glover et al. (2002) กล่าวว่า การสร้างความกลมเกลียวเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน โดยผู้นำต้องมีความสามารถในการรวมพลังสร้างความกลมเกลียว เช่นเดียวกับ Suzette (2005); Hogan (2008) และ Khan (2009) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องรวมพลังทีมงานที่มีอายุหลากหลายให้มีความเข้าใจในจุดหมายร่วมกันเพื่อร่วมมือกันให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ สร้างความร่วมมือโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงที่จะล้มเหลวในการทำงาน 3) องค์ประกอบวิสัยทัศน์แบบองค์รวม มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .46 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์แบบองค์รวมของ สุวรรณ วงค์เมืองแก่น (2548) กล่าวว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์แบบองค์รวมต้องมีความสามารถ

ในการตรวจสอบ และวิเคราะห์ขอบเขตและสิ่งที่ยังไม่ชัดเจน วิสัยทัศน์แบบองค์รวมจะใช้สร้างและแก้ไขสิ่งที่ไม่นอกเหนือจากความต้องการขององค์กร ชุมชน และประเทศชาติ วิสัยทัศน์แบบองค์รวมนี้ เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสร้างมโนภาพและการดำรงอยู่ ก่อนการดำเนินการต่อไป ผู้นำสมัยใหม่มีการเผชิญหน้ากับปัญหาและตัดสินใจวันต่อวันที่สลับซับซ้อนและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวคิดของ กาญจนา ธาณะ (2551) กล่าวว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์แบบองค์รวมต้องมีการตอบสนองกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการตรวจสอบและวิเคราะห์ขอบเขตและสิ่งที่ยังเห็นไม่ชัดเจน มีความเข้าใจและตระหนักถึงนโยบายขององค์กร มีการเสริมสร้างการรับรู้แบบองค์รวมและตอบสนองสถานการณ์ต่าง ๆ มีการสร้างสรรค์ผลงานและยอมรับคุณค่าในการพัฒนารูปแบบขององค์กร มีความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และ 4) องค์ประกอบการจัดการความรู้ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .84 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของ สุวรรณ วงศ์เมืองแก่น (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้กลายเป็นสิ่งสำคัญในยุคโลกาภิวัตน์และยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งมนุษย์มีความต้องการในการศึกษาความรู้จากสิ่งแวดล้อม ผู้นำจึงต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในมุมมองขององค์กรที่แตกต่างกัน ผู้นำต้องตระหนักถึงองค์กรของตนในการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรและนอกองค์กร โดยมีการวางรากฐานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรับรู้ในสถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีความสามารถในการปรับองค์กรของตนให้ทัดเทียมกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ กาญจนา ธาณะ (2551) กล่าวว่า ผู้นำต้องมีความตระหนักถึงองค์กรของตนในการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในอนาคต มีความสามารถในการปรับตัวองค์กรของตนให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับ Cheng, Leon-Garcia, and Foster, (2008) ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ว่าสามารถช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะทางวัฒนธรรม 2) การสร้างความกลมเกลียว 3) วิสัยทัศน์แบบองค์รวม และ 4) การจัดการความรู้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้กับสถานศึกษาได้มีการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนตามองค์ประกอบดังกล่าว

1.2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนที่มีความสำคัญสูงสุด คือ การสร้างความกลมเกลียว รองลงมา คือ การจัดการความรู้ วิสัยทัศน์แบบองค์รวม และสมรรถนะทางวัฒนธรรม ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญตามลำดับผลการวิจัยดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น
- 2.2 ควรทำการศึกษาในกลุ่มประชากรในสถานที่อื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ชัดเจน และมีขอบเขตที่กว้างขึ้น
- 2.3 ควรมีการศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรในลักษณะอื่น เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ข้อสังเกตที่หลากหลายแนวทาง
- 2.4 ควรนำโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือวิจัยเชิงทดลอง หรือวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนสำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2562 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา ธารณะ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความฉลาดทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมในการทำงาน และภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุญเรือง อุบะฮิยัง. (2550). *ภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามทฤษฎีของครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ประยูร เจริญสุข. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารการบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(2), 58-67.
- ปาริชาติ วัคคัฏพงษ์. (2558). *รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

- พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การทดสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(2), 68-73.
- มะลิวรรณ ประวัง. (2551). *การพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วรเดช จันทรศร. (2551). *จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: องค์ความรู้ ตัวแบบทางทฤษฎี และการประเมินความสำเร็จ ความล้มเหลว*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิก.
- วีระวัฒน์ ดวงใจ. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ศิริพันธ์ ศิริพันธ์, ดาริน โต๊ะกานี, และ มุสลิมห์ โต๊ะกานี. (2552). สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 1(1), 22-26.
- สันติ ชัยชนะ. (2557). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2561). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา*. จาก: http://data.bopp-obec.info/emis/area_school.php
- สุวรรณ วาศเมืองแก่น. (2548). *การวิเคราะห์ตัวประกอบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนของผู้บริหารการพยาบาลโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Arbuckle, J. L. (1995). *AMOS user's guide*. Chicago: SmallWaters Corporation.
- Bradberry, T., & Greaves, J. (2012). *Leadership 2.0: Learn the secrets of adaptive leadership*. San Diego, CA: Talent Smart.
- Byrne, B. M. (2001). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cheng, Y., Leon-Garcia, A., & Foster, I. (2008). Toward an autonomic service management framework: A holistic vision of SOA, AON, and autonomic computing. *IEEE Communications Magazine*, 46(5), 138-146.
- Cojocar, B. (2009). Adaptive leadership: Leadership theory or theoretical derivative?. *Journal of Academic Leadership*, 7(1), 1-7.

- Costello, A. B., & Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment Research & Evaluation, 10*(7), 1-9.
- Daly, A. J., & Chrispeels, J. (2008). A question of trust: Predictive conditions for adaptive and technical leadership in educational contexts. *Journal of Leadership and Policy in Schools, 7*(1), 30-63.
- Glover, J., Rainwater, K., Jone, G., & Friedman, H. (2002). Adaptive leadership: Four principles for being adaptive (Part 2). *Organization Development Journal, 20*(4), 18-38.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper saddle river, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hogan, T. J. (2008). The adaptive leadership maturity model. *Organization Development Journal, 26*(1), 55-61.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling, 6*(1), 1-55.
- Khan, O. (2009). The challenge of adaptive leadership. *Leader to Leader, 25*(38), 52-58.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3rd ed.). New York: Routledge/Taylor & Francis Group.
- Steiger, J. H. (1990). Structural model evaluation and modification: An interval estimation approach. *Multivariate Behavioral Research, 25*(2), 173-180.
- Suzette, L. (2005). Creating synergy in the schoolhouse: Changing dynamics among peer cohorts will drive the work of school systems. *School Administrator, 62*(8), 30-34.
- Thomas, R. J. (2008). *Crucibles of leadership: How to learn from experience to become a great leader*. Boston: Harvard Business Press.
- Yukl, G. A. (2002). *Leadership in organizations* (5th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Yukl, G., & Mahsud, R. (2010). Why flexible and adaptive leadership is essential. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research, 62*(2), 81-93.